

64
SL

FACTS

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Varstvo mladih na delovnem mestu

Mladi delavci so še posebej ogroženi zaradi pomanjkanja izkušenj, usposobljenosti in ozaveščenosti. Potrebujejo koristne nasvete, informacije in nadzor ter primerna, varna in zdrava neškodljiva delovna mesta. Za mlajše od 18 let, vključno s tistimi, ki so na poklicnem usposabljanju in delovni praksi, ter tistimi, ki med šolanjem ali študijem opravljajo priložnostna dela, veljajo posebni predpisi, ki se nanašajo na omejitve njihove izpostavljenosti nevarnostim in delovni čas. Ta informativni bilten ponuja povzetek splošnih zahtev v zvezi z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu, pri čemer namenja posebno pozornost mladim delavcem. Drugi informativni bilteni ponujajo več nasvetov za delodajalce, nadzornike, mlade in starše.

Zakonodaja – varstvo za vse

Vsako delovno mesto mora imeti dober sistem zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, ki varuje vsakega posameznika. Znotraj tega sistema moramo posebno pozornost nameniti ranljivosti mladih delavcev in začetnikov.

Dolžnosti delodajalcev do svojih delavcev, ne glede na njihovo starost, zajemajo:

- opredelitev nevarnosti in izdelavo ocene tveganja⁽¹⁾ – ta ne vključuje samo mladih delavcev, ki delajo polni delovni čas, temveč tudi tiste, ki delajo občasno, kot na primer ob vikendih ali med šolskimi počitnicami, ter tiste, ki so na poklicnem usposabljanju ali delovni praksi;
- vzpostavitev sistemov za zagotavljanje varnosti in zdravja, ki temeljijo na oceni tveganja in ki vsebujejo posebne ureditve

za mlade delavce ali novince, pri čemer je treba sodelovati tudi z agencijami za zaposlovanje, ustanovami, ki organizirajo delovno prakso in poklicno usposabljanje itd.;

- ustrezno organiziranost, vključno z natančno določenim sistemom nadzora, pri čemer morajo imeti nadzorniki za uresničevanje svojih nalog na voljo potrebna pooblastila in dovolj časa;
- določitev posebnih ukrepov, namenjenih ranljivim posameznikom – tudi mladim delavcem in novincem; prepovedi za mlade delavce morajo biti jasno opredeljene, na primer prepoved uporabe nevarne delovne opreme;
- zagotavljanje informacij o možnih tveganjih na delovnih mestih ter sprejetih ukrepih za njihovo preprečevanje;
- zagotavljanje ustreznega usposabljanja in dajanje navodil ter informacij za varno opravljanje dela v primeru novih zaposlitev ali premestitev na novo delovno mesto;
- zaščita posebno ogroženih skupin pred nevarnostmi, ki so jim izpostavljene, vključno s posebnimi potrebami mladih delavcev;
- posvetovanje z delavci in njihovimi predstavniki o vprašanih zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, vključno z vprašanji varovanja mladih delavcev, pri čemer morajo sodelovati tudi slednji.

Zakonodaja – posebno varstvo mlajših od 18 let⁽²⁾

Mladi ljudje lahko začnejo delati, ko je izdelana *ocena tveganja*, ki zajema: opis delovnega mesta, fizikalne, biološke in kemične

⁽¹⁾ Nevarnost pomeni vse, kar bi lahko povzročilo bolezen ali poškodbo. Tveganje je verjetnost, da se to zgodi.

⁽²⁾ Dana informacija temelji na **minimalnih** zahtevah Direktive Sveta 94/33/ES o varstvu mladih ljudi pri delu. Zakonodaja v vaši državi članici je lahko strožja, na primer glede minimalne starosti, pri kateri lahko otroci delajo, delovnega časa in prepovedanih delovnih nalog.

dejavnike, delovno opremo in njeno uporabo, delovne procese, postopke in organizacijo dela ter usposabljanje in navodila.

Praviloma osebe, ki še niso dopolnile 18 let, NE smejo opravljati dela:

- ki presega njihove telesne ali umske sposobnosti;
- pri katerem so izpostavljene strupenim ali rakotvornim snovem;
- pri katerem so izpostavljene škodljivemu sevanju;
- pri katerem so izpostavljene izjemnemu mrazu ali izjemni vročini, hrupu ali vibracijam;
- ki vključuje tveganja, ki jih verjetno ne bodo prepoznale ali se jim izognile zaradi pomanjkanja izkušenj ali usposabljanja oziroma zaradi svoje nezadostne pozornosti do varnosti.

Mlajši od 18 let, vendar starejši od minimalne starosti, pri kateri lahko že zaključijo obvezno redno šolanje, lahko opravljajo zgoraj našteto delo v posebnih okoliščinah, kadar:

- je opravljanje takega dela nujno za njihovo poklicno usposabljanje;
- se tako delo izvaja pod nadzorom pristojne osebe;
- so tveganja zmanjšana na najnižjo možno raven.

Kadar kljub vsem potrebnim ukrepom in prizadevanjem obstaja veliko tveganje, mladim delavcem dela ne smemo dovoliti.

Za mlade delavce veljajo omejitve delovnega časa. Prav tako imajo pravico do daljšega odmora od drugih delavcev, ponoči pa praviloma ne smejo delati.

Šolajoči se otroci, starejši od 13 let, so deležni posebne zaščite. V državah članicah, v katerih je dovoljeno delati otrokom, ki so mlajši od starostne meje, pri kateri lahko zaključijo obvezno redno šolanje, obstajajo stroge omejitve glede vrste dela, delovnega časa, nočnega dela, odmorov in počitkov. Otroci smejo opravljati samo „lažje“ delo, tudi v primeru, da presegajo minimalno starost, ki je potrebna za sklenitev pogodbe o zaposlitvi v skladu z nacionalno zakonodajo. Preden pričnejo šoloobvezni otroci opravljati delo, morajo biti njihovi starši ali zakoniti skrbniki obveščeni o rezultatu ocene tveganja in sprejetih ukrepih za zagotavljanje varnosti njihovih otrok.

Seznajte se z nacionalno zakonodajo, v kateri je natančno določena starost, pri kateri otroci lahko začnejo delati, kot tudi vrste del, ki jih ne smejo opravljati, omejitve delovnega časa ter drugi pogoji.

Pravice delavca

Vsi delavci, vključno z mladimi, imajo pravico:

- vedeti, katere nevarnosti obstajajo na njihovem delovnem mestu, kaj morajo narediti za svojo varnost in kako morajo ukrepati v primeru nezgode ali v nujnem primeru;
- do informacij, navodil in usposabljanja glede vprašanj, ki se tičejo varnosti; slednja morajo biti prilagojena njihovemu delovnemu mestu ter morajo biti brezplačna;
- do brezplačne varovalne opreme;
- do postavljanja vprašanj, prijave morebitnih nevarnih razmer ali ravnanj ter do sodelovanja pri posvetovanju z delodajalcem o zadevah, povezanih z varnostjo pri delu.

Če mladi delavec dvomi o kateremkoli vidiku varnosti, ki je povezan z njegovim delovnim mestom in delovnimi nalogami, ima pravico in odgovornost, da o svojih pomislekih obvesti nadzornika. Delavec ima vso pravico, da zavrne opravljanje nevarnega dela. Mladi osebi ni treba opravljati nevarnega dela samo zato, ker ga opravlja njegov nadrejeni ali njegov sodelavec.

Odgovornosti delavca

Čeprav nosi delodajalec največjo odgovornost za ugotavljanje nevarnosti in uvajanje preventivnih ukrepov, pa v procesu zagotavljanja varnosti pri delu sodelujejo vsi, tudi delavci. Zakonodaja določa, da morajo vsi delavci, tudi mladi, skrbeti zase in za druge ter sodelovati z delodajalcem pri zagotavljanju varnosti in zdravja pri delu. Med drugim morajo:

- upoštevati varnostne predpise in navodila ter se usposabljati za varno uporabo delovne opreme in strojev, varnostnih naprav ali osebne varovalne opreme, kot so rokavice ali maske; in
- obvestiti svojega nadzornika o nevarnostih, ki ogrožajo varnost in zdravje.

Dodatne informacije o varnosti mladih delavcev, vključno z drugimi informativnimi bilteni, so na voljo na spletni strani Agencije (<http://ew2006.osha.eu.int/>). Tu boste našli tudi nasvete o preventivi in povezave do primerov dobrih praks pri posebnih tveganjih in delovnih mestih (<http://osha.eu.int/>). Informacije so na voljo tudi pri organu, pristojnem za varnost in zdravje pri delu, sindikatih in poklicnih združenjih v vaši državi.

Informacije o slovenski zakonodaji s področja varnosti in zdravja pri delu so objavljene na spletni strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (<http://www.gov.si/mdds/?CID=198&L=sl&T=Y>).

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu

Gran Via 33, E-48009 Bilbao

Tel. (34) 944 79 43 60, faks (34) 944 79 43 83

E-pošta: information@osha.eu.int

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu. Razmnoževanje je dovoljeno z navedbo vira. Printed in Belgium, 2006

